

Učit děti v cizině? Stát si neví rady

Zákon nařizuje rodičům, aby děti plnily školní docházku. Už ale neřeší, jak na to, když rodina žije v zahraničí

Učíme se česky v Paříži. Již osmým rokem probíhá výuka v České škole bez hranic v Paříži. Děti se učí v prostorách Českého centra na velvyslanectví.

JUDITA MATYÁŠOVÁ

PRAHA Lékařka Lucie Slavíková-Boucher se před dvaceti lety provdala do Francie. Když měly její děti jít do první třídy francouzské školy, netušila, že je musí zároveň zapsat i do české školy. Nikdo jí o této povinnosti neřekl, natož aby poradil, jak je má učít.

Český stát nařizuje rodičům, aby děti plnily školní docházku, ovšem už neřeší, jak to mají dělat, když žijí v zahraničí. O situaci českých škol v zahraničí se budou dnes a zítra radit jejich zástupci z celé Evropy.

Slavíková brzy pochopila, že bude muset učit děti sama. Navíc zjistila, že podobné starosti mají i další Češky v Paříži, a založila v roce 2003 první Českou školu bez hranic (ČSBH). Nyní má síť devět škol v Evropě a v Americe. Od září by se mělo připojit dalších šest.

„Zpočátku byl problém vysvětlit okolí, proč chci, aby moje děti uměly česky. Říkali, že je to zbytečné, když žijeme ve Francii. Jenže já

jsem chtěla, aby děti měly možnost být v kontaktu s českým prostředím. Naštěstí mě v začátcích podpořil tehdejší ředitel Českého centra Paříž Michael Wellner-Pospíšil. Poskytl prostory, kde se vyučuje dodnes. Začínali jsme s pár žáky a teď už jich máme okolo šedesáti, od předškolních až po pátáky,“ vzpomíná čtyřicetiletá lékařka.

Počáteční nadšení vystřídal praktické problémy. Slavíková potřebovala materiály pro výuku dětí z bilingvního prostředí. Žádné neobjevila, a proto je musela spolu s kolegy vytvořit sama. Metodiku posoudil Výzkumný ústav pedagogický, který potvrdil, že je v souladu s ministerstevním Rámcovým vzdělávacím programem.

Ovšem tím potíže nekončily. „Ministerstvo školství si s námi neví rady, jsme pro ně nadšenci, kteří něco aktivně dělají pro děti v zahraničí. Jenže jim příliš nezapadáme do tabulek a přitom bych očekávala, že právě oni nám pomůžou. Nároky na rodiče jsou dost vysoké. Musí dítě

Čeština v cizině

■ Výuka češtiny v krajanských komunitách má **dlouhou tradici**. Školy fungovaly už ve 30. letech 20. století například v Bulharsku či v Argentíně.

■ Nyní stát zajišťuje jen výuku pro dospělé. Vysílá **12 učitelů** ke krajanským komunitám ve východní Evropě či v Jižní Americe a 80 učitelů na univerzitě - třeba do Mongolska či Indie.

■ Výuku češtiny pro děti školního věku **zajišťují dobrovolníci**. První školu bez hranic založila v roce 2003 Lucie Slavíková-Boucher v Paříži.

■ Z dobrovolné aktivity se stala síť, funguje po celé Evropě i v Americe. Ve světě působí **devět škol bez hranic**, od září se má připojit dalších šest - například v Římě či Florencii.

vyučovat češtinu v rozsahu prvního i druhého stupně. Každé dítě by mělo složit na konci školního roku rozdílové zkoušky na tzv. kmenové škole v Česku, kvůli tomu je třeba minimálně jednou za rok přijet nebo zaplatit učitelé, aby vycestoval ven,“ vypočítává Slavíková.

Nyní fungují školy bez hranic na dobrovolnické bázi, dostávají ale příspěvek od ministerstva školství a zahraničí. Podle Jindřicha Fryče z první jmenovaného úřadu je schválena podpora škol až do roku 2015. „Na jejich vybavení bylo vyčleněno 700 tisíc korun, na jednu Českou školu bez hranic je limit 40 tisíc korun,“ vysvětluje. Ani to ale není zcela bez problémů. „Jedním z nich je to, že zakoupené pomůcky zůstávají v majetku českého státu a jsou nám pouze svěřovány,“ uvádí příklad Slavíková-Boucher.

Podle Stanislava Kázeckého z ministerstva zahraničních věcí je činnost škol bez hranic aktivitou, kterou chtějí v budoucnu podporovat. „Letos jsme schválili novou koncep-

ci, která řeší situaci Čechů, kteří odešli do zahraničí po roce 1989. Tito Češi už nemají tak silnou potřebu udržovat češtinu v rodině, právě proto oceňují činnost ČSBH, která pomáhá udržovat kontakt s českým prostředím. Poskytujeme jim prostor na zastupitelstvech úřadů a v Českých centrech. V rozpočtu máme 15 milionů korun pro krajanské spolky v zahraničí. Každý spolek si může požádat o podporu do konce srpna,“ říká Kázecký.

Podle Slavíkové však stále nejsou podmínky ideální. Ministerstvo školství bude sice na podzim jednat o zrušení rozdílových zkoušek, ale to není cílem, kterého by chtěly české školy dosáhnout.

„Zrušení zkoušek problém zahraniční výuky češtiny nevyřeší. Ztratit se tím totiž motivace rodičů. Naším cílem je, aby nás ministerstvo uznalo jako oficiální vzdělávací instituci. Svoji kvalitu můžeme doložit a samozřejmě se nebráníme ani tomu, aby ji ministerstvo kontrolovalo,“ uzavírá Slavíková.

Studují nejen gramatiku, znát musí i dějepis

V Neapoli, kde žije, vychovává **Helena Schwarzová** s italským manželem dva syny. Vždy chtěla, aby mluvili česky. Loni kvůli tomu založila pobočku České školy bez hranic.

JUDITA MATYÁŠOVÁ

LN Kdy jste začala řešit problém s tím, že syn by měl absolvovat českou náplň výuky?

Když synovi bylo šest. Nikdo mi neřekl, že ho mám jako českého občana kromě italské školy zapsat i do české. U nás v Neapoli české matky vůbec netuší, že jim to nařizuje zákon. Nikdo to nekontroluje, tak se to neřeší. Jen jedné matce přišla pokuta, že neposlala dítě do české školy.

LN Jakým způsobem má rodič zajistit výuku, aby jeho dítě složilo rozdílové zkoušky?

Musí si poradit sám. To mu nikdo neřekne, jak má učit. Mám štěstí, že jsem učitelka, pro ostatní rodiče je to velmi náročné. První stupeň se ještě dá zvládnout, druhý už je hodně náročný. Není to jen o gramatice, musí se učit i vlastivěda a zeměpis. Řadu rodičů to odradí a raději dítě ani nepřihlásí jako českého občana.

LN Proto jste se oficiálně připojila k projektu škol bez hranic?

Ano. Poprvé jsem o něm slyšela loni v Praze na setkání krajanů. Nachlo mě to. Obeslala jsem padesátku lidí v jižní Itálii, reakce ale byly vlažné. Pro rodiče je to další starost, musí děti vozit na výuku, která probíhá o víkend. Navíc to po nich vyžaduje, aby se dětem věnovali systematicky, dohlíželi na to, aby plnily domácí úkoly. Nakonec se mi ustálila skupinka devíti dětí. Je to vlastně jednotřídka, od prvníčků až po devětáky. Od září se chceme scházet jednou týdně. Podařilo se mi sehnat další učitelku, takže budeme učit ty mladší odděleně od starších.

LN Jste pro, aby se zrušila povinnost dojíždět na rozdílové zkoušky jednou do roka do Česka?

Ani ne, pro většinu lidí by to mohlo znamenat, že by ztratili motivaci vést děti, aby pokračovaly v učení.

NA TRÁT SPADL STROM

Při dvou nehodách vykolejily tři vlaky

PRAHA Bez zranění se obešly včerejší dvě nehody na železnici. Časně ráno při nich vykolejily tři vlaky a škoda je 3,3 milionu korun. Na trati mezi Lochovicemi a Příbramí byl příčinou vykolejení prázdného vlaku spadlý strom, v Děčíně dvě soupravy vykolejily při posouvání. čtk

UTÍKAL OD ZRANĚNÝCH

Opilý řidič srazil dva cyklisty

HAŤ Osmadvacitiletý řidič srazil v noci ze soboty na neděli v Hať na Opavsku dva cyklisty a zranil je. Motorista jim nepomohl a z místa nehody chtěl utéct. V tom mu zabránili svědkové. Navíc řídil, přestože mu to soud zakázal. Policisté mu naměřili v dechu více než 1,2 promile alkoholu. čtk

ČERVENCOVÁ STATISTIKA

Po haváriích zůstalo přes 60 mrtvých

PRAHA V červenci zahynulo na českých silnicích podle předběžných údajů 61 lidí, to je nejméně za posledních 21 let. Nejhorší červenec zaznamenaly statistiky v roce 2003, kdy si nehody vyžádaly 159 obětí, loni to bylo 104. čtk

Nekáčet horské smrčiny znamená káčet jinde. A víc

V Bavorském lese jsou jiné podmínky než na Šumavě. Kvůli tomu prý nejde německý projekt divoké přírody uplatnit i na druhé straně hranic.

MAREK KERLES

VIMPERK Národní park Bayerischer Wald uplatňuje už od roku 1983 princip ponechání horských smrčkových lesů přírodě bez zásahů člověka. „Poslední průzkumy potvrzují, že naprostá většina obyvatel ve staré části parku dnes s touto filozofií souhlasí, protože les se všude viditelně obnovuje,“ řekl LN mluvčí národního parku Bayerischer Wald Rainer Pöhlmann.

Proč tedy ekologové, lesníci a místní obyvatelé nejsou schopni dospět k podobné shodě i na Šumavě? Podle náměstka ředitele Národního parku Šumava Jiřího Mánka je důvod jednoduchý. Němci ponechali přirozenému vývoji horské smrčkové lesy, měli ale výhodu, že na toto pásmo v nižších polohách navazoval bukovo-smrkový porost. „V tomto porostu pak vytvořili ochranné pásmo, široké 500 metrů až 1,2 kilometru, v němž prakticky vykáceli všechny smrky, aby se přes ně nemohl kůrovec z horských lesů šířit dál,“

Na Modravě se kácelo i o víkend

■ Aktivisté, kteří už týden blokují těžbu kůrovcem napadených stromů v Národním parku Šumava, o víkend neobjevili **poblíž Modrav** žádného dřevorubce. Tvrdí, že v neděli v zóně Ptačí potok nepadl ani jeden smrk. ■ Správa parku naopak uvedla, že se dřevorubcům podařilo pokácet asi **80 stromů**. Z místa na místo se přesouvaly dvoučlenné skupinky dřevorubců, které jenom kácely. Odkorňovat a odřezávat větve, což dělá velký hluk, budou až dnes.

řekl LN Mánek. Vykáčení smrků v ochranném pásmu ale neznamenalo totální likvidaci lesa na holou pláň, protože buky zůstaly stát.

„A v tom je základní rozdíl proti Šumavě, kde pásmo horských lesů, ponechaných přírodě, přechází plynule v umělé vysázenou smrčkovou monokulturu,“ řekl Mánek. Pokud by se nechaly horské smrčiny zcela na pospas kůrovci, chránit níže položené, ryze smrčkové lesy v okolí 22 obcí na území parku lze jen jedním způsobem: vykáčením širokého pásma sousedního smrčkového lesa

na holinu bez jediného stromu, kterou už brouk nepěleť. Podle Mánka ale existuje ještě druhá, šetrnější možnost, kterou dnes park uplatňuje: snaha zastavit kůrovce tam, kde je dnes nejvíce rozšířen, včetně části vyšších poloh. „Tento postup v konečném důsledku znamená, že se na Šumavě bude káčet mnohem méně, než když necháme kůrovce v horských smrčinách úplně na pokoji,“ uvedl Mánek. Přitom i on by byl pro to, aby horské smrčiny zůstaly zcela bez zásahu člověka. Jenže až poté, co se pod nimi vytvoří nárazníkové pásmo, podobné tomu bavorskému, se zastoupením jedlí, buků, případně javorů, které kůrovec nežere. I Jaromír Bláha z Hnutí Duha potvrzuje, že v Bavorském lese se v sousedství takzvaných bezzásahových zón nachází smíšený les, vhodný jako nárazníkové pásmo proti šíření kůrovce, zatímco na Šumavě se jedná o smrčkovou monokulturu.

„Jenže pokud chceme zachovat přirozený vývoj vzácných horských smrčin, nezbyvá než vytvořit ochranné pásmo v této nepřirozené smrčkové monokultuře, včetně kácení kůrovcových stromů,“ tvrdí Bláha. Motorové pily v níže položených smrčkových lesích jsou podle něj mnohem lepším řešením než lesnické zásahy a ničení přírodních podmínek ve vzácných horských smrčinách.

Loňská tornáda vystrídalo enormní množství srážek

Červenec má podle meteorologů jeden typický rys: **extrémny**. V roce 2008 přinesl velké teplotní výkyvy, loni krupobití a tornáda, letos bouřky a značné množství srážek.

VERONIKA FEJTKOVÁ

LIBREC Zejména v Čechách srážek spadlo letos v červenci až dvakrát více oproti dlouhodobému průměru, upozorňuje meteoroložka Dagmar Honsová.

Ještě v 80. letech se prázdninové počasí tomu současnému velmi podobalo. Časté deště střídaly slunečné dny s teplotami do třiceti stupňů Celsia. Zlom nastal až v 90. letech, kdy bylo v červenci spíše sucho. „Poslední roky sice zase prší víc, ale neznamená to, že by se počasí vracelo v čase. Nikdo neví, jak bude v červenci příští rok. Obecně se dá říci, že středoevropskému typu letního počasí odpovídá spíše deštivo,“ říká Honsová. O červencových výkyvech v teplotách a množství srážek si vede přesné záznamy. „Třeba v roce 2009 přesáhla teplota jen třikrát 30 stupňů Celsia. Červenec roku 2006 byl oproti tomu vůbec nejteplejším. Loni zase řádila krupobití a tornáda,“ vy-

počítává Honsová. Letošní červenecové rozmary nejvíce pocítili obyvatelé Libereckého kraje. I tento víkend zvedl vytrvalý déšť hladiny některých místních řek. V noci ze soboty na neděli vyhlásili meteorologové a vodohospodáři třetí stupeň povodňové aktivity na řece Smědávě ve Višňově-Předláních. Prvního stupně dosáhla i Lužická Nisa v Liberci, Rásnice ve Frýdlantu a Smědávka v Bílém Potoku. Kritická situace z minulého týdne se však neopakovala. Hladiny toků postupně klesly a „bďelost“ včera platila už jen ve Frýdlantu. V obci Višňová, která při loňských povodních v Libereckém kraji patřila k těm nejpostiženějším, voda na několika místech zaplavila louky a zahrady. „Některým lidem se dostala do sklepů. Silnici už uzavřeno nemáme a poslali jsme domů hasiče,“ popsala včera starostka Višňové Vladimíra Erbanová.

Přestože letošní červenecové lijáky loňské předčily co do množství napršené vody, stejně ničivé záplavy, s jakými se obývatelé Libereckého kraje potýkali minulý léto, nepůsobilý. Loni se povodňové škody vysyphaly přes deset miliard korun, letos se zřejmě zastaví na několika milionech.

Přet by mělo ještě dnes. V úterý a ve středu meteorologové předpokládají skoro jasno až polojasno s teplotami do 26 stupňů Celsia.